

Strokovno izobraževanje in strokovna ekskurzija v Hildesheim in Bielefeld

V Društvu medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Gorenjske smo se v sodelovanju s FIRIS IMPERL & CO. d.n.o. in z Inštitutom Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje 26. maja letošnjega leta odpravili na nadvse zanimiv tridnevni strokovni seminar s skupnim naslovom **»Sodobni pristopi k dolgotrajni oskrbi v krajevnem okolju«**. Strokovni program je bil izveden v obliki ekskurzije z ogledom dveh ustanov oziroma organizacij za oskrbo starejših v **Nemčiji: Hildesheim in Bielefeld**. Strokovni program je potekal vse tri dni; prvi in tretji dan v sklopu vožnje v avtobusu, drugi pa v obeh navedenih ustanovah.

Začetek poti za članice Gorenjskega društva se ja pričel v Kranju, kjer smo se na avtobusu pridružile sopotnikom, ki pa niso izhajali iz vrst zdravstvene nege. Bili so predvsem predstavniki s področja vodenja občin in socialnih ustanov za oskrbo starejših ter predstavniki civilnega prebivalstva. Tako je organizator potovanja in strokovnega izobraževanja združil skupaj predstavnike stroke, politične oblasti in civilnega prebivalstva, da prepoznamo, kako sodobno in na bolj human način pristopiti k dolgotrajni oskrbi starostnikov ter prepoznati prednosti in možnosti za vključitev take oskrbe tudi v naše slovensko okolje.

Iz Kranja smo pot nadaljevali proti predoru Karavanke, kjer se nam je pridružilo še nekaj kolegic in tako se je pisana družčina 50 udeležencev podala na zanimivo in dolgo pot, ki pa nikakor ni bila dolgočasna. Strokovna predavanja na avtobusu so se pričela kmalu po prihodu na avstrijsko območje. Predavatelja: prof. dr. Jože Ramovš in Franci Imperl, oba univ. dipl. psihologa in strokovnjaka s področja oskrbe starostnikov, sta nam predavala o stanju na področju oskrbe starejših pri nas in v

Evropi s poudarkom na vrstah programov in razvojnih trendih. Tako je pot mimo Salzburga in Münchna do Rothenburga, kjer smo imeli dvourni postanek in si ogledali dobro ohranjeno srednjeveško mesto s prvotnim obzidjem, prav hitro minila. Prenočili smo blizu mesta Kassel, od koder smo se drugi dan odpravili na ogled dveh ustanov oziroma organizacij za oskrbo starejših, da smo tudi v živo videli tisto, o čemer smo slišali med predavanji na avtobusu.

Naši današnji domovi za starejše skušajo nadomestiti družino, namesto da bi delovali z njo. Odgovornost domov se v bistvu osredotoča na izvedbo institucionalno organizirane storitve, ki zadovoljujejo predvsem telesne, manj pa socialne, psihične in duhovne potrebe. V Hildesheimu smo si ogledali dom IV. generacije - Zavod sv. Krištofa v Hildesheimu (Haus Christophorus), kjer izvajajo oskrbo starejših po modelnem projektu Zvezne republike Nemčije. Odprli so ga leta 2001. Sprejel nas je g. Sven Schumacher in nam predstavil osnovo njihovega delovanja. Bistvo tega modela je razvoj koncepta oskrbe starejših v smeri gospodinskih skupin in varovanih stanovanj. V Hildesheimu smo si ogledali štiri gospodinske skupine in zaznali zadovoljstvo stanovalcev z takšnim načinom življenja. Namesto centralno organiziranega gospodinjstva, kuhinje in pralnice se vsa ta opravila izvajajo na nivoju skupine in zato je tudi več zaposlenih v neposredni bližini stanovalcev.. V eni gospodinski skupini živi 8-10 starostnikov. V takšnih skupinah vlada domačnost, zasebnost in soodločanje. Referenčna oseba v skupini je gospodinja. Z njo stanovalci oblikujejo potek dneva in le-ta je, podobno kot v velikih družinah, pristojna za organizacijo in izpeljavo gospodinjstva. Kuhinja je središčna točka gospodinske skupine. Stanovalci imajo možnost sodelovanja pri oblikovanju življenjskih prostorov, v sobah imajo svoje pohištvo, predmete, kar daje človeku občutek varnega zavetja in ugodja. Prostori so grajeni brez ovir in v pritličju. Presenetil nas je velik, lepo oskrbovan vrt okrog katerega so gospodinske skupine. Koncept omogoča, da se stanovalci aktivno ali pa samo pasivno – odvisno od želje in zmožnosti, vključujejo v dnevno dogajanje, aktivno se vključujejo tudi svojci.

Poleg gospodinje sestavlja delovni tim tudi negovalno osebje, število zaposlenih je enako tudi ob koncu tedna in za praznike. Nimajo domskega zdravnika, fizioterapevta, vsak stanovalec obdrži svojega izbranega zdravnika, ostale potrebne storitve se izvajajo po naročilu stanovalca, ki storitev tudi plača.

Po ogledu smo bili vsi udeleženci v seminarских nalogah enotnega mnenja, da ta koncept prinaša človeku svobodo, domačnost in varnost. Vse to smo zaznali na obrazih stanovalcev, bili so mirni, zadovoljni in sproščeni. Prav taka je bila klima med zaposlenimi, ki so nas zelo pristrčno sprejeli, da smo se zares počutili dobrodošle.

Bielefeldski model smo si ogledali kot drugo izkušnjo t.i. normalizacije bivanja onemoglih ljudi za čim bolj humano življenje v starosti in pridruženi onemoglosti. Gre za koncept tako imenovanih oskrbovanih, servisiranih stanovanj, v katerih imajo stari in onemogli ljudje možnost, da ob 24 urni oskrbi ostanejo in živijo v domačem okolju do izteka svojega življenja. To omogoča smiselna organizacija in prostorska ureditev v soseskah z arhitekturno prilagojenimi stanovanji - stanovanji brez tektonskih ovir. Mesto, ki leži na 258 km² površine in ima okoli 326.000 prebivalcev, ima na razpolago približno 1200 tako prilagojenih najemnih stanovanj, ki ne predstavljajo samostojnih objektov, pač pa so v normalnem življenjskem okolju razpršena med ostala stanovanja. V posamezni soseski ali bloku jih je največ 20%. Na ta način so se izognili getoizaciji, azilu starih ljudi, starim in mladim pa omogočili pogoje za življenje v naravni povezanosti. Posamezna Bielefeldska soseska z urejenimi zelenicami, klopami, zanimivimi barvami fasadami za lažjo orientacijo ima premer enega kilometra. Ljudem, ki tu živijo, nudijo 24 urno oskrbo (če seveda to želijo). V naboru servisiranih storitev najdemo okoli 300 vrst različnih oblik pomoči – od gospodinjskih opravil do najbolj zahtevne zdravstvene oskrbe. Majhna površina ene soseske omogoča oskrbovalcem velik prihranek časa in denarja (največ 500 m do uporabnika), oskrbovancem pa dosegljivo, kakovostno in poceni storitev, ki ni dražja od morebitne domske oskrbe. Financiranje storitev je različno. Nekatere storitve plačujejo občine, nekatere zdravstveno zavarovanje, nekaj je kritih iz zavarovanja za dolgotrajno oskrbo (zakon v Sloveniji nikakor ne ugleda luč sveta), nekaj storitev je povsem samoplačniških. Središče soseske je stanovanjska oz. sosedska kavarna (Wohncaffe). Predstavlja prostor, kjer se srečujejo vse generacije, prostor medgeneracijskega sožitja. V kavarni so dobrodošli vsi. Na osnovi prostovoljstva in sosedske pomoči nudi kavarna prostor za druženje, možnost opoldanskega kosila - »solidarnostni nakup živil«, nege (kopalnica). Plačano delo se dopolnjuje s prostovoljstvom; do 40% delujočih oskrbovalcev predstavljajo prostovoljci (opravljanje obvezne šolske prakse, družbeno koristnega dela, ...). V pojasnilo dodajmo, da prostovoljci dobijo za mesečno več kot 38 opravljenih ur dela denarno

nadomestilo (zakonska določba). Bielefeldski model je eden od možnih odgovorov na pereča vprašanja staranja in medgeneracijskega sožitja. Prepoznan je kot vsem generacijam prijazno mesto - starim in predvsem tudi mladim družinam. Predstavlja model v katerem so politika, ekonomija, urbanizem, storitvene dejavnosti in stroka sodelovali, ustvarjalno razmišljali in v zasledovanju skupnega cilja našli rešitev v KORIST UPORABNIKA. Predstavlja model v katerem javna sredstva skupnosti niso v službi kapitala, pač pa prispevek k cenejši negi in oskrbi potrebnih.

Tretji dan smo med potjo proti domu skupno združili vtise in pridobljena znanja ter pretehtali, kakšne so realne možnosti za spremembe pri izvajanju dolgotrajne oskrbe v naših okoljih. Svoje ugotovitve smo predstavili v obliki seminarjev na avtobusu. Poročila in ugotovitve so bile zelo zanimive, problem pa smo obdelali multidisciplinarno, tako rekoč iz vseh vidikov, saj smo združili mnenja stroke, politične oblasti in civilnega prebivalstva.

Udeleženci strokovne ekskurzije in seminarja smo bili s tako obliko strokovnega izobraževanja zelo zadovoljni. V imenu udeleženk DMSBZT Gorenjske se zato zahvaljujemo predavateljema in organizatorjema prof. dr. Jožetu Ramovšu in Franciju Imperlu ter se priporočamo za v prihodnje.

Jožica Trstenjak

Erika Povšnar

Judita Slak